

κής κρίσης του καπιταλιστικού συστήματος, συνεπάγεται αναπόδραστα αλληλοπροσεγγίσεις και αλληλεπιδράσεις, με αποτέλεσμα την ανάδειξη κοινών βασικών δυναμικών.

Η αρχή της “νέας” αλληλεγγύης μεταξύ απασχολούμενων και ανέργων για τη στήριξη των μέτρων ανακατανομής των διαθέσιμων κενών θέσεων εργασίας και εισοδημάτων για την αντιμετώπιση της ανεργίας, φαίνεται τελικά ικανή να αποτελέσει (πρβλ. ΠΡΙΝ, οπ.) ένα κοινό ιδεολογικό σημείο αναφοράς των τριών συστημάτων. Και ναι μεν η σχέση απασχολούμενων-ανέργων διαπνέεται από το στοιχείο της αλληλεγγύης. Ωστόσο η κορυφαία έκφραση της αλληλεγγύης είναι “εξωστρεφής” και αφορά τη διεκδίκηση των εργασιακών συμφερόντων από τον εργοδότη και το κράτος. Αυτή η “εξωτερική αλληλεγγύη”, εκφραζόμενη μέσω των συνδικάτων, απέτελεσε και αποτελεί το βασικό μοχλό της κοινωνικής προόδου και εξέλιξης του εργατικού δικαίου. Το διπολικό ανταγωνιστικό μοντέλο της εργασιακής σχέσης που συγκροτεί το “σκληρό πυρήνα” του σύγχρονου εργατικού δικαίου, διαγράφει το πλαίσιο και προσδιορίζει δεσμευτικά το περιεχόμενο της αλληλεγγύης. Η τεχνητή απόσπαση των ανέργων από την εργατική πλευρά και η εμφάνιση τους ως οιονεί τρίτου πόλου (πρβλ. Daubler, Das Arbeitsrecht 2, s. 336 επ.) ανταγωνιστικού προς αυτή και αντικειμενικά συμπλέουσα με το εργοδοτικό συμφέρον αλλοιώνει το χαρακτήρα της σχέσης εξαρτημένης εργασίας και υπονομεύει σοβαρά τη βασική συνιστώσα της αλληλεγγύης, τη συνδικαλιστική δράση.

Αν η τελολογική αυτή διαστροφή ή, καλλίτερα, αντιστροφή, της κεντρικής αρχής της αλληλεγγύης σηματοδοτεί στον ιδεολογικό ορίζοντα τη βαθύτερη αξιολογική ουσία της “νέας εργασιακής τάξης”, τότε φαίνεται να έχει αρχίσει η αντιστροφή πορεία προς την προϊστορία του εργατικού δικαίου.

Γιώργος Τριμπέρης: Α.Ε.Ι - 1993

Η τοποθέτηση ενός πανεπιστημιακού στη θέση του Υπουργού Παιδείας, με την νέα(;) είσοδο του ΠΑΣΟΚ στο τραίνο της διακυβέρνησης της χώρας, τάραξε έστω και για λίγο τα λιμνάζονα νερά της πανεπιστημιακής κοινότητας. Ο κ. Δ. Φατούρος είναι γνώστης, εκ των έσω, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Παιδεία και ειδικότερα η Ανωτάτη. Η προσωπική του άποψη θα καθορίσει, και σε ποιό βαθμό, την κυβερνητική πολιτική στα θέματα Παιδείας; Το ΠΑΣΟΚ θα συνεχίσει την συντηρητική αναδίπλωση που επιχειρήθηκε με την “mea culpa” αυτοκριτική- παραίτηση στελεχών του που συνέβαλαν στη διαμόρφωση του περι-

φημου “Νόμου Πλαισίου”; Θα συνεχιστεί η οπισθοδρόμηση που δρομολογήθηκε από την Ν.Δ. με τον “Νόμο Σουφλιά”;

Η κατάσταση που επικρατεί σήμερα στα Α.Ε.Ι. και την οποία καλείται να αντιμετωπίσει η νέα ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας είναι αρκετά σύνθετη.

Χαρακτηριστικά θα μπορούσε να αναφέρει κανείς τις οικονομικές - ερευνητικές σχέσεις εξάρτησης ανάμεσα στα μέλη ΔΕΠ, οι οποίες επηρεάζουν καθοριστικά την δημοκρατική λειτουργία των οργάνων διοίκησης έξω και παρά τον όποιο θεσμικά και νομοθετικά κατοχυρωμένο χαρακτήρα τους.

Χρόνια τώρα, στο μέτρο που η Παιδεία δεν αποτελεί μία βραχυπρόθεσμα παραγωγική επένδυση, εγκαταλείπεται στην τύχη της. Μία τύχη η οποία όσο και αν ακούγεται αντιφατικό είναι προκαθορισμένη. Με στοιχειώδη κρατική χρηματοδότηση, ανίκανη να καλύψει ακόμα και λειτουργικά έξοδα, οι πανεπιστημιακοί αναγκάζονται(;) να στραφούν σε άλλες πηγές. Το ερωτηματικό στην παρένθεση θα μπορούσε να αποτελέσει θέμα για μία μακροσκελέστατη ανάλυση σχετικά με τη στάση των πανεπιστημιακών τα τελευταία χρόνια. Για την εμπορευματοποίηση της επιστήμης. Για τους πανεπιστημιακούς ερευνητές - επιχειρηματίες. Για την πτώση του αγωνιστικού-διεκδικητικού φρονήματος των υπολοίπων. Για τα αίτια και τις ευθύνες της ουσιαστικής διάλυσης του συνδικαλιστικού τους κινήματος. Δεν είναι όμως αυτός ο σκοπός του παρόντος σημειώματος. Το γεγονός είναι ότι ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης καθορίζει πλέον σε σημαντικό βαθμό τους ερευνητικούς προσανατολισμούς των πανεπιστημίων. Αυτό σιγά-σιγά οδηγεί σε μία αυξανόμενη αλλοτρίωση, απώλεια της δυνατότητας ελέγχου, αυξανόμενη υποταγή σε απαιτήσεις που δεν έχουν καμμία σχέση με τις ανησυχίες, ικανότητες και ανάγκες του πανεπιστημιακού ερευνητή.

Κέντρα έξω από τα Α.Ε.Ι., πολλές φορές και έξω από την Ελλάδα, καθορίζουν τους ερευνητικούς προσανατολισμούς, οι δε επικεφαλές (συντονιστές) των Ερευνητικών Προγραμμάτων ασκούν απόλυτη εξουσία στους συμμετέχοντες σ' αυτά. Απέναντι στον ερευνητικό θάνατο, η υποταγή. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η όποια ισοτιμία της ψήφου στα Πανεπιστημιακά όργανα διοίκησης έχει θεωρητική μόνο βάση.

Δημιουργικός ερευνητής είναι ο ανεξάρτητος ερευνητής, εκείνος που επιλέγει το αντικείμενο της έρευνάς του και τους συνεργάτες του με επιστημονικά κριτήρια, μακριά από οικονομικές ή άλλες εξαρτήσεις και εξαναγκασμούς. Και η οικονομική ανεξαρτησία συμβάλλει σε αυτή την κατεύθυνση.

Και βεβαίως η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας τα γνωρίζει όλα αυτά. Όπως επίσης ότι ο μισθός ενός μέλους ΔΕΠ κυμαίνεται από 250-320 χιλιάδες δραχμές περίπου, όσος είναι ο μισθός μιας ειδικευμένης γραμματέως. Όταν το κόστος συμμετοχής σε ένα τριήμερο συνέδριο στο εξωτερικό είναι τουλάχιστον 300.000 δραχ. η πανεπιστημιακή αποζημίωση 30.000 δραχ.

Η άσκηση διοίκησης στα πανεπιστημιακά όργανα βρίσκεται πλέον ουσια-

σικά στα χέρια της Καθηγητικής (Α') βαθμίδας, η οποία απαρτίζεται κυρίως από καθηγητές των πρώην Εδρών. Κρίσεις για μονιμοποιήσεις, εξελίξεις σε ανώτερη βαθμίδα ελέγχονται ουσιαστικά από την κορυφή της πυραμίδας. Η Ν.Δ. με τον "Νόμο Σουφλιά" πέρασε το αναντικατάστατο της παρουσίας του Καθηγητή (Α') ακόμα και στις εξεταστικές επιτροπές απονομής διδακτορικού. Ο Ενιαίος Φορέας Διδασκόντων έχει καταργηθεί. Παράλληλα το όργιο αυθαιρεσιών στις κρίσεις συνεχίζεται, χωρίς να υπάρχει κάποιος θεσμοθετημένος τρόπος ελέγχου των αυθαιρετούντων.

Η απουσία βιβλιοθηκών, Πανεπιστημιακών Τυπογραφείων, δυσχεραίνουν την εκπαιδευτική διαδικασία. Η οργάνωση Μεταπτυχιακών Σπουδών βρίσκεται ακόμα στα χαρτιά, ενώ η χρηματοδότηση αυτών που και σήμερα κάτω από τις συνθήκες που επικρατούν έχουν το κουράγιο να μπουν στην περιπέτεια εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, είναι ανύπαρκτη. Τέλος, νέοι και άξιοι επιστήμονες που έχουν ολοκληρώσει όχι μόνο τις μεταπτυχιακές τους σπουδές αλλά και έχουν χρόνων ερευνητική πείρα και επιστημονική παρουσία διεθνώς, υποαπασχολούνται ή ετεροαπασχολούνται, περμιμένοντας την αξιοποίησή τους.

Πολλά θα μπορούσε ακόμα να επισημάνει κανείς όσον αφορά τη χάρση μιας κεντρικής κρατικής ερευνητικής πολιτικής, για την συνεργασία πανεπιστημίου-βιομηχανίας, για την σημασία και τις επιπτώσεις των ΕΟΚικών προγραμμάτων τόσο στην Έρευνα όσο και στην Εκπαίδευση.

Με αφορμή την ανάληψη της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας από ένα πανεπιστημιακό δάσκαλο που δεν τον συνοδεύει η φθορά ενός πολιτικού καρριέρας, θελήσαμε να κάνουμε μόνο κάποιες επισημάνσεις. Όσοι ακόμα αγωνιούμε για τα πανεπιστημιακά πράγματα και διατηρούμε τα όνειρά μας, θέλουμε πάντα να ελπίζουμε.

Δημήτρης Μαρκής: *Ο Habermas στην Αθήνα*

Η Νομική Σχολή στην Αθήνα τίμησε πρόσφατα τον γερμανό φιλόσοφο και κοινωνιολόγο Habermas. Η τιμή ξένων προσωπικοτήτων έχει παράδοση στο τόπο μας. Με το να τους τιμούμε προσδίδουμε και στον εαυτό μας μια κάποια σημαντικότητα, και εξασφαλίζουμε μια ανώδυνη και συμβολική επικοινωνία με τον έξω κόσμο. Έτσι, η Πολιτεία των Ιδεών μας μπορεί να κοιμάται ήσυχα, μια και έτσι όχι μόνο αναδεικνυόμαστε χωρίς κόπο εφάμιλλοι των ξένων, αλλά και τους υποτάσσουμε στην δικιά μας τιμητική τελετουργία.

Ως πρώτο και βασικό μοτίβο της φιλοσοφικής Κοσμοθεωρίας του

Ο Δ. Μαρκής είναι Καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Μακεδονίας και πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Κρήτης.